هەڵبژاردەی هەستی پەنجەی پێکەنین لە ڕەهەندەکانی ئەندازەی قەبارەی کتێبەکان لەسەر ئاستی جیهانی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و باکووری ئەفریقا

چەرخی هەستی پەنجەی پێکەنین لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و باکووری ئەفریقا دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ٢٠١٩ی زایینی، کاتێک کۆمەڵێک لە توێژەرانی بواری دەروونناسی و هونەری چاپ لە زانکۆی ئەمریکی لە بەیروت کۆبوونەوەیەکیان ساز کرد بۆ ئەوەی بزانن چۆن ڕەنگی کتێب و قەبارەی پیتەکان کاریگەری لەسەر هەستی خوێندەوان دەبێت کاتێک ئەو کەسە پێکەنین دەبینێت. ئەو توێژینەوە یەکەمە بە زمانی عەرەبی و فارسی و تورکی ئامادە کرا و تا ئێستا زیاتر لە ٤٢٠٠ کەس تێیدا بەشداریان کردووە لە وڵاتانی میسر، لوبنان، ئێران و تونس. ئامانجی سەرەکی توێژینەوەکە ئەوە بوو بزانن ئایا پەنجەی پێکەنین دەتوانێت ببێتە پێوەرێکی سروشتی بۆ هەڵسەنگاندنی قەبارەی کتێب لە بازاڕدا یان نا.

بەشداربووانی توێژینەوەکە ٤٨٠ کەس بوون کە تەمەنیان لە نێوان ١٨ و ٦٥ ساڵدا بوو. هەریەکێکیان چەند لاپەڕەیەکی جیاوازی پێدرا کە پیتی ڕەش و ڕەنگی ڕەش و ڕەنگی شین تێیدا بەکارهێنرابوو، و داوا کرا بە خێرایی بڕیار بدەن کە کامە لە لاپەڕەکان "زۆر قەبارە" و کامە "کەم قەبارە" دەبینن. ئەنجامەکان دەریخستن کە پیتی ڕەش لە لاپەڕەی سپی بە ٣٢٪ زیاتر وەک "قەبارە زۆر" هەستی پێکرا لە پیتی شین لە سەر ڕەنگی زەرد. ئەمەش واتای ئەوە دەگەیەنێت کە ڕەنگی پێکەنین کاریگەری ڕاستەوخۆ لە بڕیارە هەستییەکان دەکات سەبارەت بە قەبارەی پیتەکان.

توێژەرەکان ئاماژە بە چەند هۆکارێک دەکەن بۆ ئەم دیاردەیە. یەکێک لە هۆکارەکان ئەوە بە کە پێکەنین ئەرێنی و خێرا دەبێت و مێشک پێویستی بە کەمتر هەوڵدان هەیە بۆ خوێندنەوەی. هۆکارێکی دیکە ئەوە بە کە پێکەنین ئاماژە بە تەندروستی و خۆشی دەکات، و مێشک وا فێر بووە کە ئەو شتانە خۆش بن لە بیر بکرێن. دکتۆر نادیا قەرەداغی، کە یەکێکە لە سەرپەرشتیارانی توێژینەوەکە، ڕوونی کردەوە کە ئەمە "نابێتە واتای ئەوە کە هەموو کتێبێک دەبێت بە پەنجەی پێکەنین چاپ بکرێت، بەڵام دەبێتە ڕێنمایەکی گرنگ بۆ چاپکەران کە چۆن پیت هەڵبژێرن بۆ ئەوەی خوێنەر بە ئاسانی و بە خۆشی بخوێنێتەوە*.

کاریگەری ئەم توێژینەوەیە تەنیا لە بواری چاپدا نییە. چەند کۆمپانیایەکی گەورەی چاپکردن لە بەیروت و قاهیرە ڕایانگەیاندووە کە دەیانەوێت ئەم ئامێرە بچووکە دروست بکەن کە وێنەی پەنجەی پێکەنین دەخاتە سەر شاشەکە و پاشان پیتێکی گونجاو هەڵدەبژێرێت بۆ ئەو کتێبە دیاریکراوە. کۆمپانیایەکی دیکە پێشنیاری کرد کە ئەپێک دروست بکرێت بۆ مۆبایل کە ڕێگە بە خوێندکاران بدات تاقیکردنەوەی لەسەر بکەن بە بەکارهێنانی پەنجەی خۆیان. بەڕێوەبەرانی پەروەردە لە چەند وڵاتێکی عەرەبی داوایان کردووە کە توێژینەوەکە دووبارە بکرێتەوە لە قوتابخانەکاندا بۆ ئەوەی بزانن ئایا هەمان ئەنجام دەبێت لە تەمەنی منداڵاندا یان نا.

(سەرچاوە: ئەندازیارانی بەرهەمهێنانی کتێب)

مامۆستا ڕەشید عەبدوڵڵا، بەڕێوەبەری گشتی ئەندازیارانی بەرهەمهێنانی کتێب، ئەمڕۆ ڕایگەیاند کە وەزارەتەکەی دەستی کردووە بە جێبەجێکردنی پرۆژەیەکی نوێ کە تێیدا هەموو کتێبێکی قوتابخانە لە ساڵی خوێندنی داهاتوودا بە دوو قەبارە چاپ دەکرێت. ئەم بڕیارە دوای ئەوە هات کە توێژینەوەیەکی نوێ لە ٤٢٠٠ کەس لە وڵاتانی میسر، لوبنان، ئێران و تونس ئەنجامدرا و دەرخست کە پیتی ڕەش لە سەر کاغەزی سپی بە ٣٢٪ زیاتر وەک "قەبارە زۆر" هەستی پێکرا لە پیتی شین لە سەر ڕەنگی زەرد. ئامانجی سەرەکی توێژینەوەکە ئەوە بوو بزانن ئایا پەنجەی پێکەنین دەتوانێت ببێتە پێوەرێکی سروشتی بۆ هەڵسەنگاندنی قەبارەی کتێب لە بازاڕدا یان نا.

بەشداربووانی توێژینەوەکە ٤٨٠ کەس بوون کە تەمەنیان لە نێوان ١٨ و ٦٥ ساڵدا بوو. هەریەکێکیان چەند لاپەڕەیەکی جیاوازی پێدرا کە پیتی ڕەش و ڕەنگی ڕەش و ڕەنگی شین تێیدا بەکارهێنرابوو، و داوا کرا بە خێرایی بڕیار بدەن کە کامە لە لاپەڕەکان "زۆر قەبارە" و کامە "کەم قەبارە" دەبینن. ئەنجامەکان دەریخستن کە پیتی ڕەش لە لاپەڕەی سپی بە ٣٢٪ زیاتر وەک "قەبارە زۆر" هەستی پێکرا لە پیتی شین لە سەر ڕەنگی زەرد. ئەمەش واتای ئەوە دەگەیەنێت کە ڕەنگی پێکەنین کاریگەری ڕاستەوخۆ لە بڕیارە هەستییەکان دەکات سەبارەت بە قەبارەی پیتەکان.

ئامانجی سەرەکی توێژینەوەکە ئەوە بوو بزانن ئایا پەنجەی پێکەنین دەتوانێت ببێتە پێوەرێکی سروشتی بۆ هەڵسەنگاندنی قەبارەی کتێب لە بازاڕدا یان نا. ئەنجامەکان دەریخستن کە پیتی ڕەش لە سەر کاغەزی سپی بە ٣٢٪ زیاتر وەک "قەبارە زۆر" هەستی پێکرا لە پیتی شین لە سەر ڕەنگی زەرد. ئەمەش واتای ئەوە دەگەیەنێت کە ڕەنگی پێکەنین کاریگەری ڕاستەوخۆ لە بڕیارە هەستییەکان دەکات سەبارەت بە قەبارەی پیتەکان